

■ **Stadig flere ser verdien i å holde på med hest. Mange har stor glede av å bruke hesten i naturen - enten på hesteryggen eller med hest og vogn. Norsk natur innbyr til flotte opplevelser i samspill med hesten. Gjennom allemannsretten har vi i utgangspunktet lov til å ferdes fritt i naturen. Men samtidig skal hestefolk vise hensyn slik at man ikke ødelegger eller skaper problemer for grunneiere og andre som bruker naturen. Og selvsagt skal man alltid vise respekt for naturen i seg selv.**

Hesten setter sine spor i naturen, og mange steder er dette en slitasje som tåles godt. Men det er viktig at hestefolk viser stor forsiktighet og er bevisste på hva ferdsel med hest innebærer. Et godt samarbeid med grunneiere og andre brukere av naturen er viktig for å sikre at vi alle kan ha glede av mulighetene som allemannsretten gir.

1 Den frie ferdselsretten- allemannsretten- er lovfestet i Friluftsløvsloven. Det er viktig å vite om at Friluftsløvsloven ikke bare inneholder rettigheter, men også plikter. Bestemmelsene er ulike for bruk av hest i inn- og utmark. I tillegg gjør loven forskjell på om man rir eller kjører med hest.

2 Innmark er gårdsplasser, hustomter, hyttetomter, hager og dyrka arealer slik som åker, eng og beiter som ligger i tilknytning til gårdsbruk. Plantefelt regnes som innmark så lenge plantene er opp til knehøyde. Det er forbudt å ferdes med hest på innmark, og forbudet gjelder året rundt. Private veier og gårdsveier som går gjennom innmark regnes ofte som en del av innmarka. Ridning på innmarksveier er ikke tillatt. Dersom man ønsker å ri eller kjøre med hest på eller langs innmark, kan det kun skje etter avtale med grunneieren. Ryttere og kusker som er i tvil om hva som gjelder, bør alltid ta direkte kontakt med grunneieren og gjøre tydelige avtaler. På den måten unngår man også at det oppstår konflikter.

3 Utmark er arealer som ikke er dyrka, slik som skog, fjell, strender og svaberg. Friluftsløvsloven tillater ridning og kløving med hest på alle stier og veier i utmarka. På veier og løyper om vinteren

som er preparert for skigåing har derimot hesten ikke adgang. I fjellet over skoggrensa er det lov å ri over alt. Men samtidig sier loven at alle som ferdes på annenmanns grunn skal opptre varsomt og vise hensyn slik at man ikke påfører skader eller ulemper for grunneiere, miljøet og andre som bruker utmarka. Under vårløsning og i perioder med mye nedbør kan stier og veier i utmarka bli ødelagt av hesteferdsel. Kommunen kan i slike tilfeller stenge eller begrense ferdsel med hest etter samtykke fra grunneier eller bruker. I områder med mye hest er det fornuftig å gjøre skriftlige avtaler om bruk. Avtalen kan spesifisere hvilke stier/veier det er greit å ferdes på, hvilke tider på året ferdselen kan foregå og eventuelt vedlikehold av vei. Å gjøre avtaler med grunneier på forhånd er særlig viktig for dem som driver profesjonelt innen ridning, utleie av hest, travsport eller galoppssport.

4 I noen tilfeller kan det være vanskelig å avgjøre om en privat vei ligger i innmark eller utmark. For eksempel kan en vei som går gjennom et hytteområde vurderes som utmark og dermed være tilgjengelig for hest. En avklaring med grunneier på forhånd er lurt.

5 Allemannsretten gjelder uavhengig av hvor mange som rir eller kjører sammen og om dette skjer i kommersiell sammenheng. Det betyr at de som for eksempel driver med hesteturisme i utgangspunktet ikke trenger tillatelse av grunneier for å bruke utmarka. Samtidig heter det i Friluftsløvsloven at den som ferdes på annenmanns grunn skal vise ekstra aktsomhet når det er snakk om hyppig ferdsel. Kommunen kan lage lokale bestemmelser dersom ferdselen fører til ulempe for naturen, grunneieren eller andre brukere. Grunneier eller kommune kan ta initiativ til å få laget slike bestemmelser. For å unngå konflikter er det derfor viktig at alle hestefolk viser aktsomhet, og at de som er ansvarlige for kommersiell aktivitet tar et særlig ansvar for at bruken ikke fører til skader eller ulempe for andre.

6 Reglene kan si noe om hvilke stier og veier som kan brukes til hest, og eventuelt begrense ferdselen visse deler av året. Kommunen har ikke anledning til å forby ridning over store

deler av kommunens område. I områder der hestene fører til stor slitasje er det naturlig at hestefolk og grunneiere avtaler fordeling av vedlikehold og reparasjoner av veier og stier der hester ferdes. Noen har også god erfaring med å lage egne stier som er forbeholdt hest. Det finnes mange eksempler fra ulike deler av landet der grunneiere har fått penger fra kulturlandskapsmidler i kommunen for å opparbeide ride- og kjørestier. En standardavtale er utarbeidet i fellesskap av Norges Bondelag, Norges Skog- og Rytterforbund, Norges Rytterforbund, Det Norske Travelskap og Norsk Hestesenter. Samtlige organisasjoner anbefaler at hestefolk og grunneiere benytter denne når det skal lages skriftlige avtaler. Avtalen ligger ute på nettsidene til alle organisasjonene. Dersom hestefolk og grunneiere ikke kommer til enighet, kan det være aktuelt å kontakte kommunen for å få vurdert saken.

7 Den som ferdes med hest på andres grunn må kjenne til at loven skiller mellom å ri/kløve og å kjøre med hest. I utgangspunktet er det lov å kjøre med hest på privat vei som ligger i utmark. En grunneier har imidlertid lov til å forby hest og vogn på sin private vei. Igjen er det lurt å ta kontakt med grunneieren på forhånd dersom man ønsker å kjøre regelmessig med hest på en privat vei. Kjøring med hest på private veier i innmarka er ikke tillatt. Det er likevel fullt mulig å ta kontakt med den som eier den private veien og diskutere saken.

8 I noen kommuner kan det være lokale regler som gjelder for bruk av hest i naturen. Ta derfor kontakt med kommunen dersom du som rytter/kusk er i tvil. Det samme gjelder bruk av hest i verna områder og nasjonalparker. Slike områder kan i noen tilfeller være sårbare og ikke egnet for ferdsel med hest. Her er det Fylkesmannens miljøvernnavdeling som vet hvilke ferdselsregler som gjelder.

9 Grunneieren har ikke lov til å sette opp skilt som forbyr hestetraffikk og annen ferdsel i områder der allemannsretten gjelder. Det er kommunen sitt ansvar å påse at det ikke settes opp ulovlige skilter eller andre stengsler som hindrer allmen ferdsel.

1 Hva sier loven?

2 Hva er innmark?

3 Hva er utmark?

4 Ligger veien i inn- eller utmark?

5 Allemannsretten og kommersielt hestehold

6 Regler og avtaler der det ferdes mange hester

7 Ulike bestemmelser for ridning og kjøring

8 Lokale bestemmelser

9 Skilting

Verdt å tenke på for hestefolk Ryttere og kusker som respekterer allemannsretten øker sjansen for å fortsette og bruke andres eiendom å trene på. Allemannsretten gir oss frihet til å bruke andres grunn på visse vilkår. Hestefolk må derfor følge de reglene som gjelder og ta ansvar for eventuelle skader og slitasje som oppstår. **Her er noen tips å ta med seg:**

■ Ryttere og kusker som ønsker å bruke et område regelmessig for trening av hest bør på forhånd undersøke med grunneieren. Kravet til kontakt med grunneier er ekstra stort for den som driver profesjonelt innen ridning, trav eller galopp.

■ Dersom flere hester trener sammen er det ekstra viktig å vise hensyn til andre. Risikoen for slitasje øker også med flere hester.

■ Å vise hensyn innebærer for eksempel at den som er ute med hest holder seg unna badeplasser og drikkevannskilder. Husk også at faren for skade på veier og stier øker når marka er bløt. Styr unna preparerte skiløyper!

■ Selv om man har rett til å ferdes med hest i et område skal man likevel vise hensyn til andre som bruker området. Respekter gående, og husk at mange ikke vet hvordan de skal oppføre seg når de møter hester. La hesten passere i skritt når man møter gående.

■ Det er ikke tillatt verken å ri eller kjøre hest på dyrka mark, åker, hager og plantefelt. Det samme forbudet gjelder gårdsplasser og hyttetomter.

Vis respekt for privatlivets fred!

www.nhest.no

www.travsport.no

NORGES BONDELAG

www.bondelaget.no

www.rytter.no

www.skog.no

www.dialecta.no

NORSK HESTESENTER NORGES SKOGEIERFORBUND NORGES RYTTERFORBUND
NORGES BONDELAG DET NORSKE TRAVSELSKAP

Å ferdes med hest i ut- og innmark

VERDT Å TENKE PÅ FOR HESTEFOLK OG GRUNNEIERE